

П'ять тисяч «де»,
«як» і «чому»

Адам О. Ю.

Історія канцелярських речей

Одна з найцінніших людських якостей – цікавість! Щодня, знайомлячись зі світом, ви здійснюєте свої великі та маленькі відкриття. І все це відбувається завдяки цікавості. Хай надихають вас слова давньогрецького філософа Сократа: «Чим більше я знаю, тим більше я розумію, що я нічого не знаю!»

Родина олівців

Найдавнішим предком олівця та ручки була голівешка від багаття, якою робили наскельні малюнки. Фактично першим канцелярським приладдям були стрижні-клини для письма по сирій глині, ними користувалися в стародавній Ассирії. Греки й римляни користувалися стилосами — загостреними паличками. «Майкрософт» почав випускати електронні блокноти, на яких треба писати саме такими паличками.

Каламар

Білла Гейтса вже звинуватили у тому, що він повернув прогрес у зворотний бік.

Чому перо рипить?

Гусяче перо, перш ніж використати його для письма, спочатку чистили у розпеченому піску, обрізали та заточували. Проте гусячі пера мали суттєві недоліки: поперше, вони страшенно скрипіли, а по-друге, з гусячого крила для письма були придатні лише 2–3 пера. Наприкінці XVIII ст. було створено металеве перо. Слуга аахенського бургомістра Янсе-на настільки піклувався про свого господаря, що виготовив перо зі сталі. Воно не мало прорізу посередині, тому бризкало й писало без натиску. Потім

пір'я для письма почали робити із золота і срібла.

«Чорний камінь»

Перший опис олівця з графіту зустрічається у трактаті про мінерали, написаному у 1565 р. Графіт (якщо він був у суцільних шматках) видобували як руду, розпилювали на пластинки, шліфували і лише потім робили з нього палички. Поміщати стрижні з чорного каменю (графіту) у дерев'яну оболонку запропонував у XVIII ст. французький хімік Ніколя Конте — це

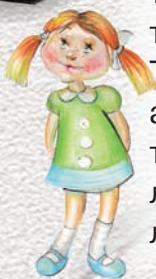
Чорнильниця з пером

дозволяло економити графіт. До того ж виявилось, що виготовлений таким чином олівець пише навіть краще.

Пастухи, коли випасали свої отари поблизу озера Борроудейл у Британії, почали помічати, що шерсть їхніх овець стає чорною, якщо вони труться об місцеві скелі. Коли про це повідомили місцевим ученим, вони припустили, що в Борроудейлі на поверхню виходять поклади свинцю, або «чорного каменю». Місцеві жителі вмиль перестали займатися вівцями і почали робити обладнання для письма, які так і назвали «чорним камінням». Тюркською чорний — це «кара», а камінь — «даш». Аристократи зазвичай використовували срібний штифт, темно-сіра лінія від нього, окислюючись,

Чорнильниця з ручкою

з часом ставала коричневою, тож зітерти цю лінію було неможливо. Срібним штифтом користувався Леонардо да Вінчі.

Черга за ручкою

Кулькову ручку винайшли для потреб військової авіації (на висоті з такої ручки не витікало чорнило), але швидко виробники зрозуміли, що це справжня революція. Коли у 1945 р. перша партія кулькових ручок надійшла у продаж до Нью-Йорку, владі довелося виставляти кордон у декількох сотень поліцейських — такі утворилися черги.

За день вдалося продати 10 тис. ручок, хоча коштувала новинка недешево — таку суму американський промисловий робітник отримував за 8 годин праці.

Право на помилку

Спочатку для стирання написаного користувалися хлібним м'якушем. Коли з Латинської Америки завезли перший каучук, виявилось, що він стирає краще, й у 1770 р. англієць Джозеф Прістлі виготовив першу справжню гумку. Залишалося зробити останній крок, але з ним трапилася заминка — лише у 1858 р. американець Хайман Ліпман здогадався випустити олівець з гумкою на кінці.

Сучасна підставка

Подарунок фараона

Перший в історії людства фломастер був винайдений у Давньому Єгипті. Це письмове приладдя вигляді мідної ручки зі вставленою у неї свинцевою загостреною трубочкою було виявлено у гробниці Тутанхамона. В середині трубочки знаходилася тростинка, що заповнювалася чорнилом, яке просочувалося по волокнах стебла, накопичуючись на загостреному кінці. Під час письма чорнило залишало чіткий слід на папірусі.

